

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLVII.

Ч. 244. Джерзі Ситі, Н. Дж., п'ятниця, 20-го жовтня 1939.

No. 244. Jersey City, N. J., Friday, October 20, 1939.

VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода”: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАБОРОНА ВОЮЮЧИМ КОРАБЛЯМ ВСТУПУ НА АМЕРИКАНСЬКІ ВОДИ

ВАШИНГТОН. — У спеціальній заяві президент Рузвельт заборонив бойовим кораблям і субмаринам воюючих країн приїздити до американських портів, а також підїздити до берегів ближче, ніж на три милі. Лиш у винятковій стані, колиб щось сталося кораблеві і він шукав у порті рятунку перед „вищими силами”, дозволено вступити в американський порт. Субмарини у таких випадках мають випливати на верх. Ця заборона видана на це, щоб воюючі кораблі і субмарини не задумували часом засобляти себе в американських портах газоліною і харчами. Тих капітанів, що поламають цю заборону, американські власті будуть арештувати і карати гіршими і тюрмою. Подібну заяву оголосили 18 інших американських країн; лиш Аргентина й Уругвай станули на старім міжнароднім праві, що воюючі кораблі можуть приїздити в мирних цілях до їхніх портів. Замітне це, що в тих спільних заявах нема ні слова згадки про 300-милеву нейтральну смугу, в яку, на основі недавньої всеамериканської декларації в Панамі, заборонено відітати воюючим кораблям. Видно, цієї заборони самі американські краї не беруть поважно.

ФОРД ВИКИДАЄ СОВЕТСЬКИХ ІНЖИНІРІВ.

ДІТРОЙТ. — Автомобільна компанія Форда рішила викинути зо своєї фабрики 53 советських інженірів, які нібито мали там студіювати Фордові методи масової продукції. Компанія переловила їх, що крім студій вони займалися також шпигунством, а навіть пробували перекупити одного формана, щоб дістати від нього важні пляни. Також ті советські інженіри держали зв'язки з комуністичними діячами в Америці, зокрема з тими комуністами, що працювали в Фордовій фабриці й агітували за страйк. Згаданих інженірів Форд дозволив примістити у своїй фабриці внаслідок заходів „Амторгу”, якому недавно свідки комітету Даеса закинули шпигунську роботу в Америці.

ЩЕ ОДНІ ЗІЗНАННЯ БУВШОГО КОМУНІСТА.

ВАШИНГТОН. — До переслухання перед комітетом Даеса згодився ще один бувший комуністичний організатор, Фред Ервін Біл, який за змову замордувати поліційного комісара в часі текстильного страйку в Гастонії, Н. К., відсиджує тепер кару довічного тюрми. Біл сказав, що до Гастонії поїхав він на припоручення Фостера, теперішнього голови американського Комуністичного Партії, який був тої думки, що Біл скорше справиться з тою задачею, ніж ті агітатори, що чужинського походження, або „виглядають на чужинців”. Прийшовши до Гастонії, Біл почав у першу чергу розбивати існуючу робітничу юнію і творити другу, „червону”, щоб опісля її пхнути до страйку. Коли він знайшовся опісля у клопотах, то йому дораджували, щоб утік до Советів. Він з іще кількома так зробив. Але, пробувши п'ять літ у Советах, викинувся з комунізму раз на все і волів вертатись до американської тюрми, ніж жити в „советському раю”. Такої нужди, як у Советах, він не бачив ніде, говорив Біл.

ЗАКИДАЮТЬ САБОТАЖІ ЮНІ АВТОМОБІЛЬНИХ РОБІТНИКІВ.

ДІТРОЙТ. — Заряд фабрики Крайслера закинув юні автомобільних робітників, що належить до К.П.О., саботаж і навмисне спинювання роботи. Внаслідок тих провин, говорив заряд, треба було усунути з праці винуватців. Це дало причину цілій юнії вийти на страйк. Заряд юнії твердить, що юнія не є на страйку, тільки роботу припинила фабрика, усуваючи робітників з праці. В той спосіб ведеться боротьба за те, щоб вивести для робітників пенсії безробітних. Страйк цей прибирає чимраз гостріші форми.

„ПОСТАЛ ТЕЛЕГРАФ” ПІДНОСИТЬ ПЛАТУ РОБІТНИКАМ.

НЮ ЙОРК. — Телеграфічна компанія „Постал Телеграф” піднесла своїм 15,000 пісанням плату до 30 центів на годину і 40 годин праці на тиждень. Внаслідок того річна виплата робітникам з боку згаданої компанії піднесеться на один мільон доларів. Дотепер телеграфічні післанці належали до найнижче платних робітників.

З МОРСЬКИХ ТРАГЕДИЙ.

НЮ ЙОРК. — Морська комісія подала до відомства, що американський корабель „Індепенденс Гол” везе з собою 300 пасажирів, урятованих із двох затоплених німецьких субмаринних кораблів: „Сіті оф Менделай”, 7,000 тон поємності, і „Йоркшир”, 10,000 тон поємності.

РУЗВЕЛТ ПІДДЕРЖУЄ СКАНДИНАВСЬКІ НАРОДИ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт вислав листа на руки шведського короля Густава, під головуванням якого скандинавські народи нараджуються в цілі вдержання нейтральності.

В листі Рузвельт висказав в імені американського уряду і цілого американського народу моральну піддержку згаданим державам.

КОРАБЕЛЬ З РАНЕНИМИ ПАСАЖИРАМИ

НЮ ЙОРК. — Рятунковий корабель дістався вже до бурей потресеного корабля „Президент Гардинг” й уліпив лікарської допомогі 73 покаліченим пасажиром. Декотрі пасажирів мали поломані ребра, руки, ноги, а також розбиті

голови. Інші були потовчені по цілим тілі. Причиною цього була страшна буря, про яку моряки говорили, що чогось подібного ще перед тим не бачили. „Президент Гардинг” прибуде в цю суботу до Нью Йорку.

НЕ ВІЛЬНО ПІКЕТУВАТИ ЦЕРКОВ

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія повідомив поліцію, що на основі закону не вільно нікому пікетувати церкви, або приходства, так, як пікетується якусь фабрику, чи склеп. В справі вірування не сміє бути ніякого натиску. Цю пригадку посадник зробив у зв'язку з едержавною відомістю, що одна організація задумує пікетувати свого власного парона, за те, що він має відмінні релігійні, чи філософські, переконання, ніж та організація.

СУД ПІД ГОЛИМ НЕБОМ

Суддя Ден Пайл з Савт Бенд, Індіана, перевір розправу між Джоозефом Лайверсом і Джоозефом Бадурою на вільнім повітрі під судовим будинком, бо Лайверс, окалічений мандрівний купець, їздить на крисі на колесах. Він позивав Бадуру за 5,000 доларів відшкодування за те, що Бадура його вдарив автою і зробив калікою. Суд признав півтори тисячі доларів.

ЯЗВА САРАНИ В НІКАРАГВІ

Рільничі експерти нікарагвського уряду почали інтензивну кампанію за винищення сарани, що навістила департамент Чінадега й робить великі шкоди. Сарана літає такими густими хмарами, що ці заслонюють сонце. Фермери відганяють їх вибуховими засобами.

СМЕРТЬ ВІД ДИНАМІТУ

При мішанні динаміту в фабриці Краєвої Порохової Компанії в Елдред, Па., зчинився вибух, від котрого згинули на місці 5 робітників. Потрясення від вибуху чути було на 20 миль довкола. Від вибуху повилали вікна в сусідніх домах, а рейки залізничні, що ведуть до фабрики, повикручувалися.

Причини вибуху ще не знайдено.

ЗАГАДКОВА СМЕРТЬ МОЛОЧАРСЬКОГО УРАДОВЦЯ

Родина Джана Вільяса, касієра місцевого уряду Ліги Молочарів у Ютіці, Нью Йорк, знайшла його неживого з мисливським ножом у горлі.

ЩЕ ДЕРЖАТЬСЯ НА НІМЕЦЬКІЙ ЗЕМЛІ

ПАРИЖ. — На цілім західнім фронті рух. Усюди видно німецькі пересування. Всюди німці наступають, щоб відбити французів з тих місць, що вони їх заняли передше. Та не зважаючи на німецькі значні втрати і те, що в різних

В ПЕРШУ ЧЕРГУ ОБЕДНАЙТЕСЬ!

ЛОНДОН. — Таке дораджує англійський уряд індійцям, що хочуть добути для Індії права британської домінії. Водночас каже їм уряд підождати, бо треба, щоб демократичні сили виграли війну.

ЗАБРАЛИ ЗОЛОТО ПОЛЬЩІ

ПАРИЖ. — Довезли до Франції польський державний золотий скарб. Золото вартує коло \$80,000,000.

ЕТІОПІЯ ДЛЯ ЖИДІВ

РИМ. — Італія дала згоду на колонізацію Етіопії жидів. Кажуть, що там буде можна примістити 5 мільонів жидів. Уже жиди зачинають братись до фінансування цієї колонізації.

ВІДТЯЛИ ВІД СВІТУ ЕСТОНИЮ

МОСКВА. — Советські війська вийшли до Естонії. Жовніри будуть розміщені по приватних мешканнях. Разом з військом привезено масу комуністичної літератури і машини для друку советських газет. Як тільки вийшли в край советські частини, Естонию відтяли від світу. Телеграфічне й телефонічне пошлання було тільки з Москвою. Це дуже здивувало в першу чергу скандинавські держави, які побачили, що означає „протекторат” Москви.

СКАНДИНАВСЬКИЙ БЛЮК

СТОКГОЛЬМ. — Данія, Швеція, Норвегія і Фінляндія захищані советським наступом на балтійські держави. Та, не зважаючи на загрозу, поступатимуть дуже обережно, щоб заховати повну нейтральність. Можливо, що виступлять навіть разом з іншими нейтральними державами з якоюсь миловою пропозицією. На це на тискає дипломатично Німеччина, даючи до пізнання, що як буде замирення, то вона не допустить до советського наступу на скандинавські держави. Та біда, що ті держави не мають довіри до Советів, ні до Гітлера.

СОВЕТИЗАЦІЯ ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ

ПАРИЖ. — Американський кореспондент подає, що тяжко дістати правдиві відомості про те, що діється на західно-українських і білоруських землях, що їх забрали Совети від Польщі. Тому він подає тільки те, що певне. Отже, пише він, не уявляє ніякому сумнівові, що советська влада взялася за способи, щоб у якнайкоротшому часі перевести цілковиту советизацію краю. Переводиться її тепер іще завзятіше й іще гіршими методами ніж це було в 1917 році, коли вибухнула в Росії революція. Винищується безпошадно земельних власників, офіцерів і урядовців. А далі священство. Усе те є звернене в першу чергу проти поляків, що держали у своїх руках владу. Села є завалені комуністичною літературою. Позамикано сотки церков. По селах і містах позакладано комуністичні клуби. Між селян роздано поміщицьку землю, але її в багатьох селах не стало, а в інших цілком її не було, то не було чим наділити навіть найбідніших.

Найбільше радють жиди.

Кореспондент подає далі, що зпочатку населення було дуже раде, що позбулося польської влади, яку ненавиділо. Але тепер найбільш задоволені жиди, що масово втікають із земель, що є під німецькою владою, на ті, що є під Советами. Бідні жиди особливо тішаться тим, що бачать жидів між советськими урядовцями, а навіть у червоній армії. Багатші жиди не дуже задоволені з большевицьких економічних і торговельних порядків.

Пологоскі про розстріли українців.

До неперевіжених поголосок із Західньої України, яких тут повно, належать і ті, що подають, що советська влада розстріляла митрополита Шептицького й 17 українських передових діячів. Та нема потвердження цього ні з Ватикану, ні з джерел, що мають зв'язки з Советами.

ЗАБЕРУТЬ НІМЦІВ З ВОЛИНИ.

БЕРЛІН. — Німеччина буде стягати усіх німців з ССРР. Для цієї цілі виставно до Москви спеціальну німецьку місію, яка вже зачала там урядувати. Спершу заберуть німців з України, з Галичини і з Волині. На Волині має бути понад 20,000 німців. Їх переселять на землі, що є тепер під Німеччиною.

ВИЛАПУИТЕ ШПИГУНІВ І ПРОВОКАТОРІВ, ВЗИВАЄ МОСКВА.

МОСКВА. — Орган війська „Червона Звезда” пише, що в Західній Україні й в Білорусі є ще повно польських шпигунів і провокаторів, що є на службі Польщі, а може і Німеччини. Часопис містить різні згадки про таких шпигунів і провокаторів, яких тепер повно у Львові й інших містах і які намагаються дістатись до служби в поліції, чи якої іншої, як це було у Львові. Між тими шпигунами, пише часопис, є польські офіцери, а навіть полковники і генерали польської армії. Такими шпигунами є також монахи і монахині. Часопис згадує за один монастир, в яких знайдено „арсенал зо зброєю” і який був „осідком контрреволюції”. Часопис визнає советських жовнів, щоб за тим усім дільно слідували, зазначаючи, що тим допоможуть урядовцям комісаріату внутрішніх справ, себто чрезвычайці.

ЛИТВА ЯК „ЗАБОРОЛО ХРИСТІАНІСТВА”.

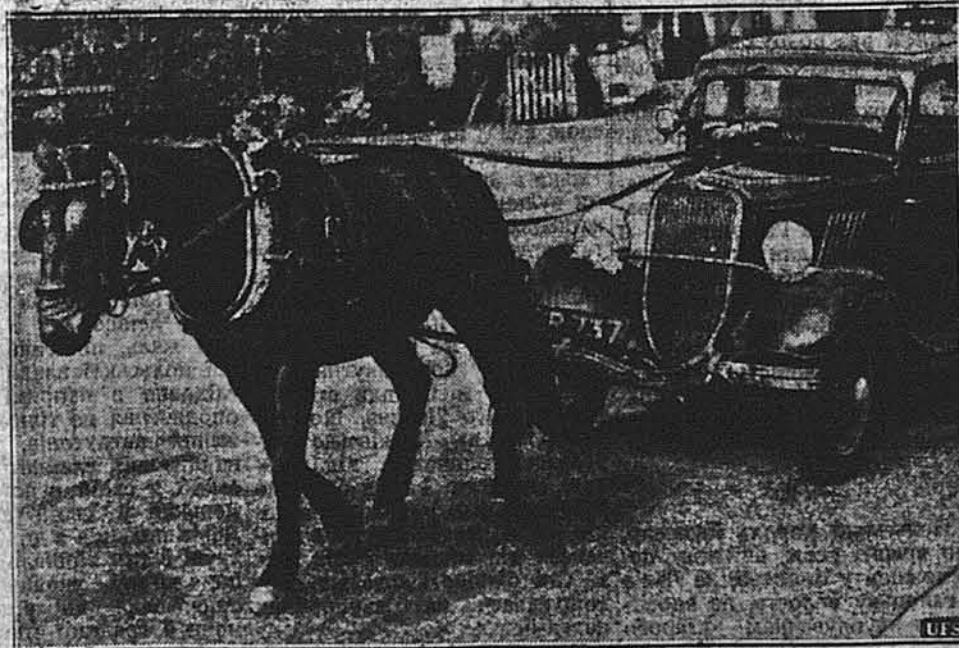
РИМ. — Довгими літами не було згоди між Литвою і Ватиканом, а це тому, що Ватикан погодився із загарбанням Вільна з боку Польщі. Та тепер Вільно вернулось до Литви. Приймаючи нового литовського посла до Ватикану С. Гірдайніса, папа Пій XII. підкреслив, що тепер на півночі Литва стала „заборолом християнства в східній Європі”.

ПОЛЯКИ ВТІКАЛИ МАСОВО.

ПАРИЖ. — Виявляється, що треба величезних грошевих засобів, щоб допомогти польським утікачам. Ніхто не знає, скільки їх є. Але в самій Литві має бути до сто тисяч. А з Будапешту подають, що там є в таборах 38,000 поляків, між ними 5,000 польських урядовців. В Литві має бути величезна сила тих урядовців. Те велике число лояляють собі тим, що урядовці в Польщі, майже самі поляки, зачислюються до „панів”, себто до тої класи, яка найбільше лякалась большевиків. Крім того ці урядники, що повтікали, це поляки, що урядували на західно-українських і білоруських землях і були зненавиджені місцевою людністю. Кажуть, що багато з тих утікачів вертаються на землі давньої Польщі, бо не мають іншого рятунку.

НЕ НАДТО РАДІТИ, ДОРАДЖУЄ АНГЛІЯ.

ЛОНДОН. — Властиво треба булоб тішитись, що Туреччина не піддалась Москві і є по боці Франції й Англії. Та англійські урядові гоїси дораджують, щоб ставитись до цього холоднокровно. Це толкують собі тим, що Англія властиво хотіла, щоб Туреччина була з Советами в приязні, щоби при її допомогі відтягнути Совети від Німеччини, а прихилити на сторону Англії й Франції.

КОЛИ ГАЗОЛІНА ІДЕ ЗА КАРТКАМИ.

Відколи газоліну продають в Англії за картками, цей крамар у Вествуді розвозить товари зо своєї крамниці цим автою, тягненим конякою. Ліхтарі на авто заслонені, щоб їх не могли побачити ворожі летуни. Світлина перейшла англійську цензуру.

"СВОБОДА" (LIBERTY).

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

На Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. "Свободи": BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BERgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ПРОБНІМ КАМЕНІ ІСТОРІЇ

З розбиттям Гітлерових заходів до замирення з Англією й Францією почалася нарешті справжня боротьба, котру можна вважати змиренням сил воюючих сторін. З огляду на далекосяглі наслідки цього конфлікту за цим конфліктом та його есентуальним вислідом слідкує просто все людство, яке лише має до цього можливість.

Здавалось, що питання конфлікту зводиться до дуже простого питання: хто з воюючих покажеться сильнішим? Однак це питання не таке просте, як могло би видаватися. Сила держави в війні залежить від багатьох чинників і фактів, котрі можна поділити принаймні на три окремі групи: військові, господарські й політичні. Вислід не залежить від одної групи чинників, але від усіх, у більшій або меншій мірі. Через те є нерозумно ждати від війни повної відповіді на одну групу питань. Не можна сподіватися, що війна дасть питання, котрої держави військова сила вища, ні котрої держави політична система краща, ні котрої держави господарська краща. Війна дасть відповідь на кожне з тих питань, але відповідь не буде повна, бо на вислід війни будуть мати вплив і інші чинники.

Передовсім не розумно було би шукати в цій війні, або в її висліді, відповіді на питання: котра політична система краща для держави чи народу. Наприклад, чи німецький нацизм, чи англійський або французький демократизм. З питанням політичної системи переплітаються чинники господарки й мілітаризму, що не все є зовсім під впливом політичної системи. Зрештою війни не можна вважати нормальною ціллю політичної системи.

Усетаки вже нині дехто пробує піддати деякі думки для вирішення цікавого питання підходящості політичної системи держави до даних державних цілей, у даному випадку до війни. Бувший англійський амбасадор у Німеччині, сер Невіл Гендерсон, що мав багато нагод приглядатися до німецької політичної системи, подав англійській пресі цікаві спостереження про нацистичний провід Німеччини.

Каже він, що Гітлер нині є оточений крайніми людьми, зовсім подібними до нього самого. Ці люди не противляться в нічому ніякій думці "фірера", але кожній, такий думці притакують. Це оточення не має безпосереднього впливу на Гітлера, котрий у всіх важких справах рішає самий. Однак зовсім без впливу воно не є, бо, позбавлене безпосереднього впливу, воно виробило собі способи посереднього впливу. Звичайно воно подає до власних Гітлерових газет відповідні пропагандні новинки, які Гітлер приймає наслідно й потім під їх впливом рішає справи, побажання для оточення.

Могло б це видатися зовсім чистим припадком, але Гендерсон показує, що такі обставини є зовсім логічним і природним вислідом самого факту існування диктатури однієї людини. Як каже Гендерсон, трагедією диктатури є брак опозиції, а вислідом цього браку ступеневе й неминуче погіршення диктатури. Поживемо, побачимо.

Микола Голубець.

За Український Львів

(Епізоди боротьби XIII.—XVIII. в.).

(2)

На пострах місту спалив, ви-паном положення і вертаю-різав і розграбив св.-юрський ризав до Кракова, посадив на монастир, а львівський замок львівському замку свого намісника, тоді львівяни вхопили за зброю й під проводом Дашка з Перемишля і Данила з Острова змобілізували друге постійне панування над кра-ем і містом Казимир тоді ще не думав. Йому не давали спати князі скарби, нагороджені в замку і надвірній церкві св. Миколи. Пограбувавши Львів і знищивши замок, вернувся Казимир до Кракова з таким же поспіхом, з яким ступав на нашій землі. До Кракова довіз нагарабане добро, а за собою полишив згаріща і руїни. Однак легкість, з якою Казимир допав княжих і міщанських скарбів, збудила в ньому думку ще раз пограбувати місто, щоб тепер запанувати вже над Львовом неподільно.

В червні 1340 р. набрав він нового війська і, добуваючи в марші один галицький город за другим, осілино тогож року станув під Львовом. Місто не було приготоване до оборони і здалося по короткій боротьбі. Але коли Казимир почув себе вже безспірним

юрський монастир, при чому

юрський монастир, при чому

ГАНЕБНИЙ ЗЛОЧИН НАД УКРАЇНОЮ

Під таким заголовком появилася редакційна стаття в українському націоналістичному часописі "Українське Слово", що виходить у Парижі. В ній осуджується гостро спільний Гітлера і Сталіна і їхні "імперіалістичні", що "основані на насильстві, брехні й грабжі". Між іншим читаємо там таке:

"Ще безпосередньо по трагедії Карпатської України один із наших дискусійних писав нам: „Колиб із ментом польсько-німецької розправи на західних кордонах Польщі стала актуальною дальша доля Західно-Українських Земель, де запорука, що не вмаширують на наші землі большевики? А головне, де запорука, що в такому випадку хтось прийде нам на поміч проти Советів? Східно-Українські Землі не піднімуться успішно проти Москви, коли вона не буде обтяженою поважнішим зовнішнім конфліктом. Отже могла б статися одна з найжахливіших для нас річей, які можуть статися".

"Ця найжахливіша річ уже сталася. Саме тепер московсько-советські війська окупували Західно-Українські Землі. І окупувати їх не на власну руку, користаючи з воєнної метушні, але по заздалегідь і ще в часі миру добитим торгів між Сталіном і Гітлером, який ціною українських і білоруських земель купив собі приязнь „злочинців з забаргеними кров'ю руками", як сам їх називає у „Майн Кампф".

"Над українським народом поповнено ганебний злочин. Однак ганебність злочину не заключається ані в захваті українських земель москалями (що віддавна змагали заволодіти нашими землями), ані не в насильстві волі українського народу як німцями, так і москалями, ані не в цинічній проголошенні себе москалів опікунами й оборонцями українського населення, ані навіть не в менш цинічній торгівлі між чужим добром, а полягає він у чомусь зовсім іншому.

"Є аж надто добре відомим, що вже давно німці накидалися ріжним поневоленням народом із своїми симпатіями, співчуттям, приязню і навіть опікуванню, а в першій мірі це відносилось до найбільшого поневоленого українського народу. Зокрема це зацікавлення німців Україною дійшло до небувалих розмірів минулого року, коли Гітлер у зв'язку з акцією

проти Чехословаччини видигнув клич самовизначення народів, убравшись тим способом у тогу оборонця й протектора поневолених народів. Скільки то чорнила вилито в Німеччині хочби від минулого року до останніх днів зприводу долі українського народу! Німецьке настирливе маніфестування своєї приязни і свого зацікавлення долею українського народу прибрати такий розмір і характер, що українці по всіх усядах мусили постійно дementувати враження, що його викликувала німецька політика, та яке вдобавок посилювали наші вороги, ніби то українська справа це німецька інтрига та орудація німецької політики. По мінхенській конференції й створенні Карпато-Української держави оце опікуванню німців дійшло до кульмінаційного пункту, тим більше, що в тому часі Німеччина дістала змогу безпосередньо засягати до внутрішніх справ чехословацької конференції.

"І шойно упадок Карпатської України кинув справжнє світло на німецьку гру. Німці просто підбавили ціну Карпатської України на те тільки, щоб її дорожче продати. Цинізм, фальш, підступ, брехня й використання чужого довіря лежали в основі німецької спекуляції-торгівлі українським поневоленням народом.

"Дослідно це саме повторилося по упадку Карпатської України з українськими землями в Польщі, все з цим розрахунком, щоб як найдорожче продати їх большевикам.

"Однак ганебність злочину німців не тільки в цьому полягає. Коли доля Карпатської України могла ще викликати деякі сумніви щодо німецької поведінки, то запродажа большевикам Західно-Українських Земель, які є українським Північчом та вогнищем українського незалежництва, відкриває просто діявольський план Німеччини.

"Який це план? „Дранг нах Остен" і потреба здобуття „мільонів квадратних кілометрів землі на Сході" — про що пише Гітлер у „Майн Кампф" — стало аксіомою німецького імперіалізму. Цей імперіалізм не задовольняється Чехією й Словаччиною та підбавляє Польщу — не улягає найменшому сумніву. Недавні ріжні німецькі спроби супроти Мадярщини й Румунії дають підстави при-

пускати, що ці спроби будуть продовжуватися тим більше, тепер, по завоюванні Польщі, і що німці намагатимуться зробити їх у цій чи іншій формі об'єктом німецького імперіалізму. Та важніше для нас те, що далеко скоріше, ніж наступило захоплення Чехії, Словаччини та Польщі, та скоріше, ніж повстала думка наступу на Мадярщину й Румунію, „Дранг нах Остен" був у Німеччині зв'язаний із „землями Росії і суміжних із нею націй" — про що зрештою пише Гітлер у „Майн Кампф"; а інші націонал-соціалісти (напр. Розенберг) виразно вказують на Україну. Автим пляни Німеччини щодо України датуються не від часу приходу до слова націонал-соціалістичної партії, а з трохи старшої дати, про що свідчить рік 1918. Про те, що німцям зовсім не йде про створення незалежної Української Держави, а тим менше в ім'я якогось абстрактних кличів, у роді самовизначення народів, свідчать слова тогочасного Гітлера про те, що „націонал-соціалісти є воюючими німецького народу, а не оборонцями білоруських поневолених народів", чи твердження Розенберга, що Німеччина може щонайвище використати такі народи для посилення Німеччини. Отже Німеччині йде про українську землю, про український вугілля, залізо, про українське збіжжя. Йде й про Україну, як німецьку колонію. Колонію щонайвище з рабами, з „народом слугою", що має працювати на „нарід-панів" (як висловився Гітлер), а не про незалежну націю-державу з власною правдою й правлячою верствою та з культурними шарами. Характеристичний вислів Гітлера в „Майн Кампф" про те, що сам Бог звертає Німеччину на Схід, де большевики — вигубили інтелегенцію. Колиж так, то чим менше слідів незалежництва, тим ліпше для німецького імперіалізму. А коли ще до того можна винищити національно свідомі шари населення заздалегідь, і то винищити чужими руками — тим краще.

"І саме діявольський план Німеччини, тепер цілковито розкритий, полягає в тому, що з одного боку вона, збираючися в тогу оборонця й прятеля українського народу, парализувала його чуйність, а з другої підбавила ціну українських земель на те, щоб їх якнайкорисніше продати тим, що ще до часу плянували заволодіти українськими землями Німеччиною, намагалися винищити всякі сліди українства. Так сталося з Карпатською Україною, де в

біжучим році винищено фізично на полях боїв і в тюрмах квіт українського населення, та примушено емігрувати. І так має статися тепер із Західно-Українськими Землями, із Північчом України, що його віддав Гітлер на поталу московському молодові, що має там винищити столітні надбання українського національного відродження. Саме віддав, бо перегляд німецьких військових операцій у Польщі вказує, що німці на ділі здобули українські землі для москалів, які прийшли вже наготове. І віддали їх ад майором Германією глоріям! Щоб віддати, бо перебіг української землі від Москви, застала на них тільки вивласненого з землі, тай ще національно скаліченого селянина-раба й пролетаря.

"Але й коли ганебний злочин Німеччини принесе Україні море крові й сліз, всеж не виправдає він надії Німеччини. Українська нація буде жити наперекір усім діявольським плянам Гітлера — Сталіна! Це ніхто інший, а саме Гітлер сказав: „Коли якась ідея в собі правильна і так узброєна починає боротьбу на цій землі, вона непереможна. Кожне переслідування проявляє тільки до її внутрішньої скріплення". Неперемож-

ною є й буде українська ідея й не знищить її ні большевикам, ні німцям!

"Повторяємо те, що вже раз доводилося нам сказати: „Сидимо на наших землях неперушно від довгих тисячоліть. Вже не раз приходили на наші землі германи і — відходили. Не знищили нас монголи, гунни й татари, ні давня шляхетська Польща, ні царська Московщина, а навпаки, пережили ми й бачили упадок усіх цих потуг, що були колись також пострахом Європи, а деякі то й цілого світу". Переживе наша нація — напевно переживе — й азіатську імперію Сталіна, і імперію Гітлера, обі основані на насильстві, брехні й грабжі. Історія вказує, що життя подібних імперій ніколи не було довготривале. Будемо — мусимо бути! — свідками їх ганебного упадку, подібно як уже були свідками упадку царської Росії і імператорської Німеччини, і як були свідками ганебної втечі німецької армії з України в 1918 р., гнані з українських земель українськими селянами. Бо від повзів і гармат є сильніший дух, а цього не знищить ні Гітлерові, ні Сталінові!"

ЩО БУЛО В ГАЛИЧИНІ У ВЕРЕСНІ?

Від одного з утікачів з Перемишля одержано такі відомості, які надіслані до „Свободи".

З початком німецько-польської війни були повстання в повітах Бережани, Яворів та Рава. Поляки з трудом перемогли мобілізацію. Окружували ліси та вистрілювали всіх, хто там був.

В перемишльській окрузі повторено по селах українські комітети. Активніші одиниці виконували функції в'їзтів по селах. Творились озброєні групи і роззброювали польські банди, що бушували по селах. Селянство збирало зброю і стрільно, що їх кидали поляки. В Хиріві створено було український військовий відділ з 300 людей. Команду над ним об'яв був один поручник нашої старої армії. Всі села вивисили були українські прапори. По селах поарештовано було польських шпівнів та хрунів. В Перемишлі створено було домішку українських націоналістів. То був формальний осередок української влади. Звідти виходили доручення для місцевої влади. З повітів приходили звіти. Переведено було спис українських урядовців та порозділяно їх

на поодинокі місця в селах і містечках. Праця центру діяла на три відділи: контакт з німецькими властями, міські справи і справи повіту. В Перемишлі створено було українську міліцію для втримання порядку в місті. На села висилано стежі для роззброювання поляків та збирання зброї. Лише за один день одна стежа привезла була 1 важке авто, 2 мотоцикли, 1 кулемет, 10 рушниць, 5 пістолів, багато гранат, стрільна й іншого воєнного матеріалу. Перемишль годі було пізнати. Одного дня всі якось навчилися говорити по українському, навіть ті, що передтим казали, що української мови не знають, що її нема. Одушевлення було велике. Але після того прийшло й велике розчарування. Всі ці вияви збройного повстання носили місцевий характер і були висловом загального невдоволення та ненависти до поляків. Клича до загального повстання не було.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

на вічну пам'ятку відбудови вилито в нього дзвін, якого напис голосить до нині, мовляв: „В літо 6849 (від сотворення світу, а в 1341 від Різдва Хр.) солян бисть колоколом сей святомо Юрію при князі Дмитрії ігуменом Евтимієм".

Алеж раз розбуджена сусідська захланність не заспокоїлася. Львів став кістю незгоди поміж Польщею і Литвою, яких війська кількох разів стрічалися під його мурями, поки Польща не взяла переваги. В 1349—50 роках опанували поляки всю Галичину, а з нею і Львів, для якого тепер починається доба безупинної боротьби з завоюванням. Боротьба була нерівна, бо за ворогом була сила, за нами тільки право і слушність. І хоч сила брала все гору над правом, то здавити й знівечити останнього не змогла до нині.

II.

Польський король Казимир, що врешті решт вийшов переможцем у боротьбі за Львів і галицьку волость, не вдовольнявся зруйнуванням старого княжого міста, який при сприятливих умовах міг підняти до нового розквіту і сили. Як не як, а місцева українська населення переважала в старому городі над заможними німцями, вірменами, жидами,

татарами та неозначеними близькими сараценами. І воно в майбутньому мусило би бути панівним елементом у місті. Щоб цього не було, щоб чужоземні колони могли рости в силу і запанувати над місцевим населенням, Казимир рішив — закласти новий Львів подальше старого і забезпечити його не тільки мурями і валами, але й особливими привілеями, скріпити свою владу на нашій землі.

Так повстав новий Львів, не тільки з новим ринком і новими вулицями, але й новим, чужинським населенням, а все те оточене оборонними мурями, що піднялися здовж нинішніх губернаторських валів, стрілецької площі, гетьманських валів, та вул. Соборської. В тому чотирикутнику не стало вже місця для старого українського Львова, що, переміщений на Краківське передмістя, опинився під безупинною тривоною ворожих наскоків, яких навала часто відбувалася від міських мурів, але з тим більшою завзятістю окошувалася на безборонних передмістях.

В новому місті, в якому першу скрипку прийшовши грати не так полякам, як німцям, що краще за поляків надавали для праці в ремеслах і торговлі, дуже мало місця знайшлося для туземного на-

селення, в першу чергу для переможених українців, яким визначено малесеньку „русську" (нинішню Руську) частину Бляхарської вулиці, поза якою не дозволено їм оселюватися. Разом з тим наложено на них цілу низку обмежень і заборон, які не тільки кривдили їх матеріально, але ще найбільше — принижували й гнобили морально.

Поки в новозарганзованому місті панувало положення буди культурні й освічені німці, які більшість східноєвропейських міст зазвичай муніципальну організацію, це загально відоме „горе переможеним" доводилося знати львівським українцям, помітно легше.

На жаль, політична центральної польської влади йшла по слідові в напрямі повного оплячення не тільки переможених автохтонів, але й усіх напівчужинських елементів. Український у своїй основі, а німецький у своїй організації Львів польщив з дня на день, а вкупі з тим гіршало становище загально українців, котрі прив'язані до рідної віри, мови й традицій ставили вище успіхів і здобутків, які запевняла їм зрада і ренегатство. Правда, сам Казимир у перших роках своєї влади над українською землею, навчений досвідом двох кривавих повстань, не почув себе надто

певно і пробував іти на уступки українському населенню, що найменше не провокуючи його найніжніших почувань, яких вполченням була правдіна, православна віра. Скоріше одначе побачив, що таке поступовання опізнює „навернення", а краще кажучи оплячення здобутого краю й міста, до тогож приналежавий папою й своїмими таки „вешепольками", хопився насильства. Церкву Успення Богородиці, що збудована на колишньому підгородді княжого Львова, опинилася в мурях нового міста, замінив Казимир на костел, на місці якого станула згодом, до нині існуюча, латинська катедрал. Рівночасно заборонив українцям, що опинилися в нутрі міських мурів, поселяватися деінде, як тільки на призначеному для них невеличкому шматку землі, на якому згодом повстала нинішня Руська вулиця та Успенський храм з пізнішим ставропигіальним братством при ній. Таке саме обмеження накинута тодіж вірменам, з тою одначе різницею, що призначена для них частина міста (нинішня вірменська й домініканська вулиця) і число домів, які мали станути на ній, були помітно більші. Слідами Казимира пішов його наслідник, а краще кажучи, управитель галицької волости з боку угорського ко-

(Далі буде).

СТРАШНА КАТАСТРОФА В АЛЬПАХ.

В австрійських Альпах біля Мартель трапилася страшна катастрофа. На самохід, у якому їхали три жінки й мужик, впав великий скальний віламок. Наслідки були страшні: камінь розчавив три жінки так сильно, що їх годі розпізнати, а мужик впав до ріки й утопився.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЗЕЛЕНА ЗАЗДРИСТЬ.

У своїй промові в берлінській спортивній палаті в справі зимової допомоги канцлер Гітлер сказав між іншим:

„Ми досягнули таких великих суспільних вислідів, що можемо бачити в них причину певної зависті з боку решти світу, котрий боїться, що може соціалістично-націоналістичні засади німецької держави звернути на себе прихильну увагу поза нашими границями, може страстувати сумлінням інших народів під тим оглядом“.

Чи справді можливе таке, щоб інші народи позавидували великим суспільним успіхам німецьких соціалістично-націоналістів? Можливо, бо мабуть нема в світі такої річч, якої хтось не позавидував би. Оповідь наша поговірками про дитину, котра, пробачивши брудну на сусідній хаті, прибігла додому з плачем: „Мамо, мамо, там біда сіла на сусідню хату, а на нашу ні“.

„Пожди, не плач“, потішає мати. „Чейже прийде час, що й на нашу хату біда сяде“.

ТЕЖ ВІДПОВІДЬ.

Питалися газетарі президента, чи це правда, як доноситься з Берліну, що він має взятися посередничити між Німеччиною, з одної, й Англією й Францією, з другої сторони, та добиватися замирення. Президент у відповідь на це сказав анекдот, котру, він казав, чув від свого приятеля, старого фермера Піта:

„Мій старий приятель, Адам на ім'я, попав у халепу, як його жінка намовила його зїсти яблуко. Їх обох викинуло з райського городу й вони муляли спати цілу ніч у мряці й невигоді“.

„Ранком Єва, бачачи, що це через її порадку вони обидва попали в халепу“, стала тугитися до Адама й сказала, що вона вже знає, як поправити їх долю. Вона сказала чоловікові, що вона читала щось у газеті, але далі більше не сказала.

„О, так?“ — відповів Адам. „Але не забувай, що від уорашнього полудня, коли я їв яблуко, я вже значно помудріш“.

У цей спосіб президент сказав іншими словами, що він занадто розумний, щоб вірити в усе, що написано. Або, іншими словами, він воліє пожити, аж поки для газетної чутки прийде урядове потвердження.

КОМУ БАСАРАБІЯ?

До Вашингтону прийшли дипломатичні рапорти, що Німеччина повідомила союзу Росію, що вона, Німеччина, не буде противитися, якщо союзна Росія почне окупувати Басарабію від Румунії.

У цьому нема властиво нічого нового. Що союзна Росія хоче зайняти Басарабію, знаємо з того, що вона ніколи не признала румунської окупації Басарабії. Шож до Гітлера, то чому властиво мав би він цьому противитися? Басарабія, по більшості населення, українська країна. Чужого, звісно, не жалеться. Навіть у Чеймберліна ціла Чехословаччина не варту стільки, що його власна парасола.

Шо Гітлер не буде противитися відданню ще й цієї української землі Москві, знаємо з того, що він не противився завоюванню Карпатської України Мадяриною й завоюванню Галичини Москвою. Тим більше, як чужим коштом можна собі щось купити.

ДВІ ПРОМОВИ.

Уже два рази відкликався Гітлер за мирове поладження німецько-алянтської війни. Говорив у своїй першій промові зовсім виразно, що тепер вистав час, щоб Німеччина,

Англія й Франція засіли до конференційного стола й вирішили спірні питання. Рівночасно німецька преса піддавала думку, що посередником для скликання конференції явився президент Злучених Держав, Рузвельт.

Та цей самий Гітлер несповна пів року тому, бо 15 квітня, говорив з кінцями про президента Рузвельта, котрий, мовляв, фантазує про можливість вирішення важких міждержавних питань при конференційнім столі. „Якщо ваша, пане Рузвельт, віра, що кожну проблему можна розв'язати при конференційнім столі, відповідає правді, то всі держави, в тому числі й Злучені Держави, вели в минулих 700 або 800 роках або люди сліпі, або злочинці. Бо всі вони, в тому числі й політики Злучених Держав, а головові й найбільші державні мужи не робили годовної частини історії при конференційнім столі, але при поміччій сили свого народу“.

Невже це так важко передбачити на шість місяців наперед, чого людині буде треба?

ЗАКИД НЕПРАВДИ.

З нагоди Гітлерової промови в парламенті, в котрій він пропонував алянтам зїїтися з ним тепер, по розгромі Польщі, на нараді, та рівночасно кампанії німецької преси за посередництво президента Рузвельта американські газети пригадують ще одну промову Гітлера про Рузвельта, вихлощену 28 квітня, в котрій Гітлер сказав:

„Пан Рузвельт вірить, що хвиля подій приносить з собою знову загрозу життю зброї й що коли ця загроза потраває далі, то велика частина світу буде паражена на руїну. Відповідь: Наскільки справа йде про Німеччину, я не знаю нічого про таку загрозу іншим державам, хоча читаю кожного дня в демократичних газетах брехні про такі загрози“.

Так гостро відповідав президенту Рузвельтові Гітлер, на котрого приказ 4 місяці пізніше німецькі бомбовики вже бомбардували Варшаву.

ЦЕ ШЕ НЕ ТАКЕ ПЕВНЕ.

У своїй передовиці про життя дебати серед американців за справу так званих комуністичних фронтів організацій „Нью Йорк Таймс“ заспокоює американців, щоб вони не боялися зросту комунізму в Америці, бо, мовляв, в Америці від часу, як диктатор Сталін підписав угоду з диктатором Гітлером, комунізм утратив навіть що одробину престижу, яку він тут мав.

Можна признати цей аргумент настільки, наскільки він відноситься до жол, котрі плювали Гітлера як якусь не людську потвору. Звісно, їм тепер не так легко виправдувати свого диктатора Сталіна, коли цей обнявся з цим потворою.

Одначе як справа маєтсь з тим, що на Гітлера дивилися зовсім інакше?

ЯК ОСТОРОГА, ТО ОСТОРОГА.

Доносять з Лондону, що якийсь меткий газетар прийшов до „Бритійського міністерства інформації“ з проською подати йому текст летючок, які англійські летуни розкидали в Німеччині. Уряд відмовив газетареві інформації.

І кажуть, що уряд подав при тому за причину таке: „Бажана вами інформація може дістатися в руки ворога“.

Невже англійський уряд не казав кидати летючки, щоб їх задержати в тайні?

Геройка.

— Я врятував молоду життя — хвалиться панна Стефа.

— Як це скоїлося? — Микола сказав, що повинить самогубство, коли не позволю йому мене поцілувати.

ФІНЛЯНДІЯ — КЛЮЧ ДО СКАНДИНАВІЙ Й ЕВРОПИ

Фінляндія, оця „зоря півночі“, нагло знайшлася в тіні московського медведя. Після трьох балтійських держав, Естонії, Латвії й Литви, що змушені силою визнати московський „протекторат“, прийшла черга на Фінляндію. Як бачимо, Фінляндія стрінулася з симпатіями Злучених Держав і цілого світу.

Американська преса так пояснює собі оборону Фінляндії Вашингтоном: Фінляндія — одна з найправіших та найчестіших народів Європи. Вона одинока, що сплатила всі довги Америці; це нація, яка додержує дане слово. Фінляндія з іншими скандинавськими державами, як Швеція, Норвегія та Данія, це справжні демократичні держави в Європі, не згадуючи Швейцарії. Фінляндія — суто протикомуністична нація, протизайська й протитоталітарна.

Фінляндія представляє дух заходу проти варварської й азійської Москви, вона являється речником західно-європейської цивілізації й поступу. Фінляндія має найкраще розвинену й вільну систему навчання й виховання. Її політична філософія полягає в кооперації, а не в примусі. Це вільна нація порядку й закону. Вона випродукувала цілу низку великих письменників, поетів, композиторів, зрівноважених державних мужів та будівничих, і тимсамим багато причинилася до поступу вселюдської цивілізації.

Та причина зацікавлення Америки Фінляндією не тільки сентиментальна, викликана чистими моральними та етичними оглядами, але ще й інша.

Відомо, що Сталін, теперішній деспот червоної Москви, це вірний наслідник московських царів. В його офісі, на Кремлі, висять три образи: Маркса, Леніна та Петра Першого. Це той останній, який кинув у Росії клич: „Отворити вікно до Європи; якщо не можна його отворити, то вибити його!“

Річ натуральна, що тим вік-

ном була саме Фінляндія, тому, що граничила дуже тісно географічно й культурно з скандинавськими державами, Данією, Швецією та Норвегією. Досі червона Москва здобула вже три великі здобичі: Естонію, Латвію та Литву. Всі ці три держави були змушені дозволити впровадження совєтських військ на свої території й усі три підписали т. зв. „пакт ненападу“.

Латвія була змушена дати такі порти, як Лібава й Вільда, для совєтської флотії, та околиці, що контролюють стратегічно цілий Ризький залив. Крім того дозволено стаціонувати совєтським гарнізонам по цілому краю. Естонія, як і Латвія змушені перепускати транспорт совєтських товарів, розуміється, без усякого мита.

Найкраще ще виїхала Литва, бо дістала в заміну давню столицю, Вільню, яке большевики забрали від Польщі. Розуміється, що Росія хитрує на всі боки; вона не розбіє відразу ці балтійські держави, бо проти заходу вона потребує приятелів. Вона через довгий процес комунізації тих держав підібе їх цілковито.

Але справа в Фінляндію маєтсь трохи відмінно. Ця країна віками збройно боролася проти московського заборочного імперіалізму, а в рр. 1917—1919 відержала кривавий напад московських та своїх большевиків. І до такої розвязки, якщо потрібно, Фінляндія є рішена йти тепер.

Фінляндія, зрештою, не почувається членом т. зв. балтійської групи держав. Її границі є цілковито історичні. Навіть за найтеснішого царського поневолення вона входила в цілому світі за окрему націю, яка бореться за свою політичну й національну незалежність. Вона є членом скандинавської групи і так тісно зв'язана з іншими членами тої групи, що її упадок потягає автоматично загрозу для Скандинавії та й решти Європи.

Ось як може виглядати розсикоток подій: Москва захоже

ДЛЯ НИХ ВІЙНА СКІНЧИЛАСЯ.

Два британські летуни, замкнені в бараках десь у Німеччині, розмовляють з німецьким офіцером.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Відчит у 204 відділі про події в Європі.

Дня 15. жовтня ц. р. 204 відділ У. Н. Союзу мав свій кварталний мітинг. Згідно з річною ухвалою, на кожний такий мітинг уряд має постаратись про відчит, у якому були би представлені членам у коротких словах важніші події, що в дану пору на світі діється. Тим разом мав відчит про сучасне міжнародне положення, а зокрема про положення українського народу, ред. д-р Л. Мишуга. Бесідник у загальних рисах з'ясував політичне положення в Європі, серед якого на перше місце висувається зріст впливів Совєтів. Цей зріст непокоїть цілу Європу, а навіть Америку. Він непокоїть і Німеччину, яка з тривогою дивиться, як Совєти захоплюють впливи на цілім Балтиці, а також тривожить і Англію, якої інтереси загрожені Совєтами на полудні, в Ірані, а також в Індії.

Далі бесідник сказав, що в міжнароднім політичнім укладі діються саме такі речі, які українці давно передбачували і перед тим перестерігали Європу. Але Європа не хотіла їх слухати. Тепер перед Європою грізною тінню став червоний Джінгіс хан — Сталін, що посувається вже аж до Карпат і загрожує самому центрові Європи. Якби світові потуги були заздальгид зрозуміли большевицьку небезпеку, то були б шукали на неї заради. А шукаючи заради, були б мусіли прийти до висновку, що одиним на це виходом є створення сильної української потуги на сході Європи, яка з одного боку була б ослабила розгонову силу московської імперії, а з другого загородила шлях на схід іншим народам, що хотіли туди пробиватись. Цю місію може виконати тільки український нарід, який своїм числом рівняється найбільшим європейським народам.

Взаємно.

Ромку, ти мені обіцяв, що вернешся до хати в шестій годині...

— Так, батьку!

— Ая тоб обіцяв, що вибю тебе, коли вернешся пізніше.

— Так, батьку. Але як я не додержав своєї обіцянки, то і ти не мусиш додержати своєї.

ВІД ГОЛОВИ СОЮЗУ УКРАІНОК АМЕРИКИ.

Головна управа Союзу Українок Америки визнає свої відділи і все українське жіноцтво в Америці брати якнайактивішшу участь у нашому народньому житті. Українським жінкам треба піддержувати всяку акцію, а зокрема ту, яку веде молоде наше покоління, бо тим заохотимо його до дальшої праці. Саме тепер, коли зороз лютує на українських землях, треба нам старатися, щоб українська мова дісталася до американських шкіл, що може статись, бо тепер зсиди в Америці є велике зацікавлення Україною й українським народом, а зокрема українською мовою. На те останнє звертає увагу „Census of American Salesman“.

Я певна, що ми ще поховано в могилу ту неволю, яка зависла над Україною, як поховано в 1848 році панщину, що остались по ній тільки хрести на знак, що її поховано. Такі хрести повстануть із пам'ятку теперішньої большевицької неволі. Тільки треба йти за заповом Шевченка і боротись. У тій вірі, що нам Бог допоможе, бо за нами свята правда.

При тій нагоді подаю дещо з діяльності відділів С.У.А.

Від 6. в Рочестері, Н. Й., влаштовує 21. жовтня 6. р. святочний концерт, получений з паннахидою по померлих членах. Підписана буде на ньому гомовити, а на другий день, 22. жовтня, відвідає відділи 45 і 50 в Бофало, Н. Й.

Дня 22. жовтня відвідає відділи С.У.А. в Нью Йорку головна організаторка, п. Олена Шторрін. Буде гомовити в Бостоні у від. 44. Запрошені на зїзд відділи: 25 з Емгурст, 38 з Ансонії, 29 з Вунсакет, 45 з Менчестер, як також запрошено жіноцтво з Лоренс, Масс.

Відділ 8. у Бронксі, Н. Й., влаштовує 8. листопада „Українське Весілля“.

Анета Кмеш, голова С.У.А.

10,000 ЛЮДЕЙ ПРИГЛЯДАЮТЬ ДО ЕКЗЕКУЦІЇ.

В Істамбулі публично виконали присуд смерти через повішення на молодому селянинові Мустефі Огдлу Алі, що вбив родичів дівчини, з якою він хотів оженитися. До екзекуюції пригледалося коло 10,000 осіб.

ГЕНЕРАЛ СОСНКОВСКИЙ.

що втік з Польщі, перебраний за селянина, став польським міністром війни в Парижі. Він є назначений наступником Рачкевича на уряд президента Польщі.

УВАГА! УКРАЇНЦІ М. НЬО ЙОРКУ І ОКОЛИЦЬ! УВАГА!

ЗАХОДОМ УКР. ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ В НЬО ЙОРКУ

відбудеться

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

В НЕДІЛЮ, 22. ЖОВТНЯ (ОCTOBER 22, 1939)

В VEETHOVEN HALL, 210-214 E. 5th ST., NEW YORK, N. Y.

Початок у годині 2. пополудні.

На вічу будуть промовляти: проф. Н. Григорієв, М. Січинський, В. Кедровський і Ст. Фін.

Українські Громадяни й Громадянки! На українських землях іде кривава боротьба, проливається кров наших братів. Наші села і міста, наша родна земля переходять з рук одних небжаних окупантів до других. Не питаючись про волю нашого народу, окупанти роблять границі і ділять нашим краєм, як їм подобається. В таку хвилю ми, українські емігранти тут у вільнім краю, мусимо зїїтися і порадитись, що маємо робити і як поступити, щоб бути готовими оборонити інтереси наших братів у ріднім краю, коли прийде на це час. Всі на віче без ріжнці партійних чи релігійних поглядів!

Українська Громадська Рада в Нью Йорку, Н. Й.

УВАГА! НЬОАРК, НЬО ДЖЕРЗІ!

ШЕРОВЦІ УКРАЇНСЬКОГО БУДІВЕЛЬНО-ПОЗИЧКОВОГО ТОВАРИСТВА.

відбудуться

В П'ЯТНИЦЮ, 20. ЖОВТНЯ (OCTOBER 20, 1939)

У ГАЛІ Ч. 37 МОРТОН СТРІТ, НЬОАРК, НЬО ДЖЕРЗІ.

Початок точно в год. 8. ввечір.

ЗА УРЯД: Василь Кучкуда, предс.; Петро Цап, секр.

243-4

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, ВІД. 6., У РОЧЕСТЕР

обходять

5-ЛІТНЮ РІЧНИЦЮ

СВОЙОГО ІСНУВАННЯ

В СУБОТУ, 21. ЖОВТНЯ (OCTOBER 21, 1939)

В ГАЛІ ПАРОХІЯЛЬНИЙ, 303 HUDSON AVE.

Початок у год. 6. веч.: посвячення прапора.

У год. 7. розпочнеться Концерт.

Головною бесідницею на святі буде п. А. Кмеш.

Прогляньте всі Братства, Товариства і весь агад українців міста Рочестеру прийти на це свято.

Уряд С. У. А.

НЕДІЛЯ, 22. ЖОВТНЯ 1939, ГОД. 3. СПОЛУДНЯ
В ДОМІ КАРПАТІЯ, 217 ІСТ 6-та вул. в НЬО ЙОРКУ
ЛЕКЦІЯ Д-РА С. ДЕМИДЧУКА
на тему
**УКРАЇНСЬКА ПУТЬ
ДО ОБІЦЯНОЇ ЗЕМЛІ**
В докладі будуть обговорені між ін. такі справи:
Хто пророк у своїй батьківщині? Як дорожку показують українські пророки, щоб діти до цілі? — Велика спадщина ідеального мислячого України. — Патріотичні запити автора української героїчної поеми з XII століття. — Що сильніше під силу гармат чи війни? — Українська сила в світовому катаклізмі. — Завида Українського Вісника до американських українців. — Роль емігрантів в словах Українського Мейсея. — Деякі практичні завдання під теперішню пору. — Підготовка українського масового руху.
Вступ на лекцію 25 ц. Хто прийде після години 3-тьої, платить 35 ц. Дохід призначений на розбудову українського осередку в Нью Йорку.

УВАГА! УКРАЇНЦІ НЬО ЙОРКУ, І ІНШІХ СТЕЙТІВ! УВАГА!
ПРИ НАГОДІ ВІДВІДИН СВІТОВОЇ ВИСТАВИ
в НЬО ЙОРКУ
не забудьте завітати до УКР. РЕСТАВРАЦІЇ під назвою:
"LUCKY OPEN KITCHEN"
33 THIRD AVE. (3), між 9. і 10. вулицями,
NEW YORK CITY
Там можна дістати по пристойних цінах смачні старокравці, як рівнож американські страви. Ми певні, що Вас задовольнить, як цього певні ті сотні й сотні ньюйоркських українців і американців, котрі вже щодня заходять до нашої Реставрації.
За добрий харч і обслуговування
ДЕНЬ І НІЧ браття І. І. А. ГЕЛЕТІЙ.

НАЙНОВІШІ СТІННІ КАЛЕНДАРІ НА 1940 РІК
Величина 15x20

Наталка Полтавка.

Гетьман Іван Мазепа.

ЗА УКРАЇНУ

1918 Листопад

За Україну	ЦІНА КАЛЕНДАРІВ:	1918 Листопад	
1 до 4 по	25 ц.	50 до 99 по	13 ц.
5 " 11 "	20 "	100 " 249 "	10 "
12 " 24 "	17 "	250 " 499 "	9 "
25 " 49 "	15 "	500 " 1000 "	8 "

В нас є великий склад різного роду календарів і святкових карток. Агенти, скелари й всі інші хай пишуть по безплатній каталог до: 191-
UKRAINIAN BAZAAR, 2248 Grayling Av., Detroit, Mich.

ВИЗОВНИК.
Річі Фонтені (наліво), званий "диким котом з Мисуді в Монтані", котрий визвав Генрія Армстронга на боротьбу за боксерський чемпіонат легкої ваги. Змагання відбудеться 20. жовтня в Сіетлі, в стейті Вашингтон. За ним його "треньор", Арт Крейг.

СВАСТИКА НА ПОЧТОВІМ БУДИНКУ
Невідомі люди висадили урядовий прапор націстичного уряду на прапоровий стовп на почтовім будинку в місті Фултон, Мізурі. Справники, вивисивши свастику замість американського прапору, відрізали шнур так, що почтовий уряд не міг цілий день зняти прапора. Треба було наняти спеціального чоловіка, щоб виліз на стовп і зняв свастику.

ДІСТАЛА ДОПОМОГУ, ЗВЕРНУЛА
Одна жінка з Гарисбурга, Па., післала допомоговому стейтовому урядові чек на 20 доларів і в листі сказала, що 5 літ тому вона дістала від стейту таку допомогу, тепер вона в стані її звернути, а інші певно допомоги потребують.

ЗБОРИ ВІДДАЛИ У. Н. СОЮЗУ
САВТ ПЛЕРНФІЛД, Н. ДЖ. Місячний митинг відділу 312 відбудеться в суботу, 21. жовтня, в годині 7:30 вечір, в домі парохіальнім. Проситися точно прийти на час, бо є багато справ до вирішення. Напоминяйтеся членів вірності свій довід, щобі потім не нарікали на уряд. Буде теж справоздання комітету з підприємства. — Петро Дебайло, пр.; В. Хміль, секр.
КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Місячний митинг Тов. Запорозька Січ, від. 342, відбудеться в неділю, 22. жовтня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Напоминяйтеся догуючих членів, щобі сповнили свої належності, бо в противний раз будуть суспендовані. Часни, котрі є суспендовані, щобі прийшли в тім місяці на митинг і заплатили свою належність, то будуть прийняті наново. — І. Маркович, секр.

БІЛЬШІСТЬ Б. АРЕШТАНТІВ ВЕРТАЄТЬСЯ
Каже директор федерально-го бюра в'язниць, що з людей, котрі були у в'язниці, 56 процентів за якийсь час за якусь провину знову попадають до неї.
Він робить з того висновок, що американська карна система потребує основної реформи.

ВІДПОВІДАЄ ЗА ПОКИНЕННЯ ЗВІРАТ
Поліція повіту Берген, у стейті Нью Джерзі, арештувала Персія Гарднера з Парамуса за те, що, мовляв, він покинув без догляду й поживи свої звірять: кури, качки, крілика й kota.

ПРИСУД СМЕРТІ ЗА ТРОЄННЯ
Перед філадельфійським судом покінчилась розправа проти Германа Петрила, обвинуваченого за спричинення смерті Фердинанда Альфонсі при помочі отрути, підмешаної до "сандвича". Петрила признав винуватим і засуджено на смерть.

ПОСТУП ОПЕРАЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ
На річному клінічному конгресі, що відбувався кілька днів у Філадельфії, прочитано велике число рефератів про різні новини з поля операційної медицини.
Один реферат говорив про облекшування болю жінок, що терплять на пістряку грудей. Інший про лікування боляки в похмаровім проводі. Ще інший про випростовування ніг людей, що переходили дитячий параліж.

ЗЛЕ ТАКОЖ У ПОЛТАВІ
„Комуніст“ з 24. серпня ц. р. пише: „Уже три роки як Полтава — обласний центр. За цей час тут набагато зросло населення. Разом з тим значно зросло й вимоги до комунального господарства. Але міськрада й досі не подбала, щоб місто мало вигляд обласного центру. Вона не дбає про краще обслуговування своїх виборців. Міське господарство занедає. Асигновані на випростовування міста кошти рік у рік не використовуються. В минулому році виділені на капітальний ремонт будинків кошти витрачені лише на 79%, а в 1939. році з асигнованих 2,240 тисяч карбованців використано лише 542 тис. Ще ні один будинок не відремонтовано цілком.
„20. серпня ми здаємо з ремонту перші 13 будинків“, — каже Ланжанський, головний інженір.
„А решту? „Невідомо, нема будівельних матеріалів“.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ
Дні 16. жовтня 1939. р. помер у Browns Mill Sanatorium, Browns Mill, N. J., довголітній член Тов. Запорозька Січ, від. 347. У. Н. Союзу,
ТОМАН ВЕЖИНСЬКИЙ.
Походив з села Вігрів, повіт Березів, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступив дні 1. Січня 1925. року. Номер у 59. році життя на сухоті.
Похорон відбудеться в суботу, 21. жовтня, з дому жалоби, Fairton Road, у годині 9. рано. Кожний член має явитися на похорон. Котрий член не явиться, заплатити кару після статуту.
Покійний оставив одного сина. Вічна йому пам'ять!
— Генріх Тимчик, секр.

ЗАНЕДБАНИ ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
Доводять до безпотрібного терпіння Аналіз крові, лугу „Екс“, аналіз сечі, медична екзамінація ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ забезпечують удачу діагнозу. Рематичні стради, „Гей фібер“, астма, клопоті відходкової кишки, піхура, залоз і нирок лікується модерніми способами. — ПОРАДА ДАРОМ.
DR. DEKUNA
128 East 86th St., New York City.
Кожного дня від 10.—2 год. і від 4.—9. У неділі від 10.—2. Особа ждальна для жінок.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

Даром пробка
МІЛЕРТОН LAXATIVE
Мілертон є прийнятний і легкий до зажиття.
Мілертон дає найкращі успіхи, коли його вживається тільки в колісності, а тоді заживається його або зараз перед нічним спочинком, або по встанню рано.
Мілертон не виробляє привички. ОДНА ВЕЛИКА КОРОБКА 75¢ вистає майже на цілий місяць.
Спеціальна Ювілейна Оферта
Ціни до 31. грудня 1939:
1 Package Millerton .75
2 " " 1.25
3 " " 1.75
6 " " 3.00
Ціни по 1. січня 1940:
1 Package Millerton 1.00
2 " " 1.50
3 " " 2.00
6 " " 3.50
Питайте за зіллям Мілертон у вашій сусідній аптеці, а як там його не мають, то пишуть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. Box 628, Newark, N. J.
Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ці ціни важні лише при замовленні просто з головного офісу.
В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

БИЗНЕСИ НА ПРОДАЖ
НА ПРОДАЖ ГРОСЕРІЯ І СКЛЕП ЯРИНИ.
Бізнес вироблений. Добра нагода для української родини. Ціна умовна. Голоситися на адресу: 1760 FIRST AVE. (near 91st St.) NEW YORK CITY.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ
УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В АЛЕНТАВНІ ПОШУКУЄ ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ.
Віа дяко-вчителів вимагається складного знання церковного та світського нотного співу, світового провідання науки в Рідній Школі, та чотай оркестри та режисерства.
Посада до обійняти з дніем першого листопаду. Рефлексуючі на неї мають засилати свої аплікції (документи рекомендації від священика або парох, уряду, як також бланк місцевого мінаготороженця) на адресу: ІВАН МАРКОВИЧ, секр. парох, 630 N. Front St., Allentown, Pa.

МЕШКАННЯ ДО ВІНАЙМУ
ВІНАЙМУ ПОКІЙ,
може бути з кухнею, для жінок, дівчини, або прийму на винок двох дівчат. Голоситися від 4. до 7 год. вечір на адресу: 229 E. 10th ST., NEW YORK CITY. І. поверх, число 1. Л. П.

РЕАЛЬНІСТЬ НА ПРОДАЖ
\$4,675
коштує музуровний дім в Емпорт Лонг Айленд. 6 кімнат і гараж. Рент \$420.
18-фамілійний корпоративний дім Лонг Айленд Сіті. Три стор. Ціна лише \$35,000. Рент \$8,052.
За інформацією звертайтесь до: S. KOWBASNIK, 277 E. 10 St., New York, N. Y.

Д-Р ВОЛОД. ГАШЧИЦЬ
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР І ХІРУРГ
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 пополудні, від 6 до 8 вечір.
В неділі згідно з умовою.

МИРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без рішани, як далеко вишлють. Брати потреба та поховати до нас. Обслуга швидко і дешево. — Обслу. 883 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ УНДЕРТАЙКЕР
заряджує погребам по ціні та інзекції, а \$150. Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
497 E. 8th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКС, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ
129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Madros 5-5377

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(110)

Як Тарзан дав знак Тудосові, що добра хвилина напасти, Тудос дав приказ спустити негайно лівів. Лівів, мов бішені, кинулись у напрямку слонів. Вони були треновані до такої роботи. Тепер вони так бігли скоро вперед, що аж земля греміла, а курява застелила поляну. В кількох хвилинах вони були біля ворога.
По двох, або трьох лівів звичайно нападали на одного слона. Вони в першу чергу рвалися до сідла, в якому сиділи атнейські воляки. Воляки відбивалися від них списами, та звичайно так бувало, що один або два лівів таки дібалися до них. Притім вони калічили слонів, що з болю кидалися на всі сторони.
В той спосіб повставало серед слонів велике замішання. Тепер починала наступати катнейська піхота. Серед залоту вона мала далеко кращу змогу поборювати атнейських озброєних слонів, що служили наче нинішній повзи. На знак короля піхота почала бігцем наступати вперед. Війна розгорялась надобре.
А в стоянці Атне королева Менюфра вилізла на високу вежу і звідтам слідкувала за тим, як будуть схоплювати Тарзана і Вальтора. Але скоро вона побачила, що з другої сторони надсуває катнейська армія. В тій хвилині вона почала з цілої сили кричати: „Вояки! Вояки! Всі воляки на поле бою!“